

PALEONTOLOGIA

TROBALLES DEL GÈNERE *CYLINDRACANTHUS* A L'EOCÈ DE CATALUNYA

Enric Garcia

RESUMEN

Nuevos hallazgos de fragmentos de rostro del género *Cylindracanthus rectus* en el eoceno de Cataluña.

PALABRAS CLAVE: *Cylindracanthus Rectus*, Eoceno Cataluña.

SUMMARY

New discoveries of skull bone fragments from the genus *Cylindracanthus rectus* in the Catalanian Eocene.

KEY WORDS: *Cylindracanthus Rectus*, Eocene Catalonia.

Ens situem a la comarca d'Osona (Vic), província de Barcelona. La presència del gènere *Cylindracanthus* s'ha localitzat de forma exclusiva al Bartonian de la formació Margues de Vic-Manlleu (ALMELA, 1947) o Margues de Vespella (REGUARD, 1967).

En un estudi editat pel Museu Geològic del Seminari de Barcelona es citen dos emplaçaments amb troballes de rostre de *Cylindracanthus rectus*, a Santa Cecília de Voltregà (1) i Santa Eulàlia de Riuprimer (2). (Vegeu figura 1)

No són troballes habituals, per això la importància de dues aparicions més d'aquest gènere, en aquest cas als voltants del poble de Llaès (3), nucli municipal de Ripoll (Girona) i una altra a Taverdet (4). En ambdós casos es tracta de fragments, un de 22 cm i l'altre d'uns 2 cm.

Actualment el més semblant a *Cylindracanthus* el trobem en el gènere *Xiphias*, en aquest cas *Xiphias gladius* Linnaeus, propi d'aigües marines tropicals i subtropicals. Un altre gènere semblant ens apareix dins dels *Blochiidae* representat per *Blochius longirostris* Volta 1796.

SISTEMÀTICA

Classe: *Osteichthyes* Huxley 1880
Ordre: *Perciformes* Bleeker 1859
Família: *Xiphiidae* Rafinesque 1810
Gènere: *Cylindracanthus* Leidy 1857
Sp. Tipus: *Coelorhynchus* Agassiz 1843, non
Sinonímia: *Coelorhynchus* Girona 1805
Cylindracanthus rectus (Agassiz, 1843)

Figura 1. Localització de les troballes.

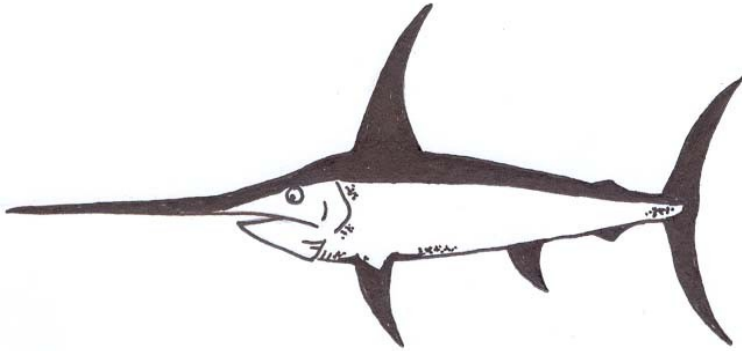

Figura 2. *Xiphias gladius*. Idea: Michigan Museum of Zoology

Figura 3. Possible aspecte de *Blochius longirostris* Volta

Llaès, Ripoll (Girona)

Cylindracanthus rectus (Agassiz 1843)

Rostre de conservació regular, cos cilindre-cònic amb costelles paral·leles i contínues, arrodonides a les parts més exteriors. Presenta el solc mitjà que en altres exemplars complets s'observa a la part inicial. També apreciem el canal longitudinal central que es desdobla en la regió proximal.

Fauna associada:

Trobada aïllada en una roca despresada, sediments bartonians. Als voltants d'afloraments de margues blavoses amb abundants briozous, foraminífers i ostreïdes com *Cubitostrea plicata*, també *Coelopleurus coronalis* i *Portunus Catalaunicus*.

Tavertet, Osona (Barcelona)

Cylindracanthus rectus (Agassiz 1843)

Petit fragment rodat, carència de detall, no s'observen les costelles longitudinals, ja que formen una fina capa que s'ha perdut.

Fauna associada:

Trobada en sediments Lutecians, margues blaves al voral dret del Camí de Rupit al nord-est de Tavertet, trobem principalment *Prionocidaris bofilli* i *Coleopleurus coronalis*.

AGRAÏMENTS

En Jaume Gallemí, conservador del Museu de Geologia de Barcelona per l'atenció i la dedicació a l'hora de classificar correctament l'exemplar de *Cylindracanthus rectus*.

També destacar la col·laboració d'en Jordi Bustos, tant en l'aportació del fragment de la zona de Tavertet com en l'ajuda en la localització.

Figura 4. Exemplar trobat a Llaès

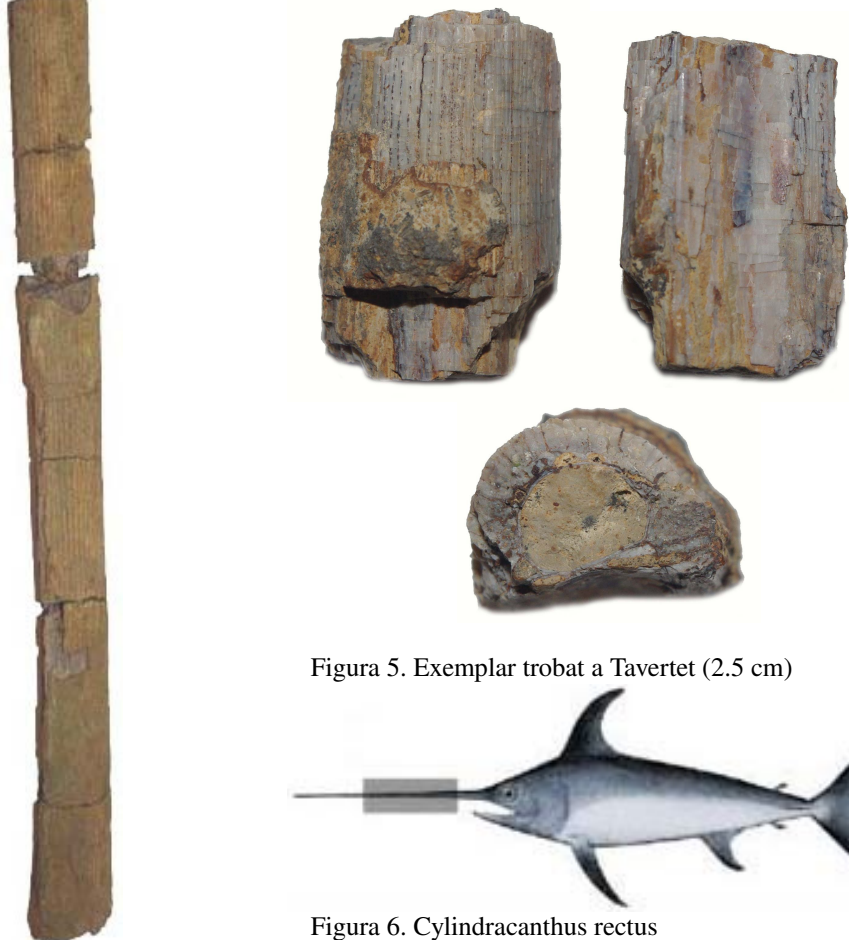

Figura 5. Exemplar trobat a Tavertet (2.5 cm)

Figura 6. *Cylindracanthus rectus*

BIBLIOGRAFIA

ALMELA, A. 1946. Manlleu, Hoja nº 294, 52 pp. 8 láms., 1 esquema, 1 mapa. *Instituto Geológico y Minero de España*. Madrid.

FARRÉS, FRANCESC & J. ALTIMIRAS (2007). El género *Cylindracanthus* en el Eoceno de Vic (Barcelona). *Batalleria* Nº 13. Museu geològic del Seminari de Barcelona.

REGUANT, S. 1967. El Eoceno marino de Vic (Barcelona). *Memorias del Instituto Geológico y Minero de España*, (68) 350 pp. Madrid.

RECORDANT EN JOAN VICENTE I CASTELLS:

Aquest va ser l'últim exemplar que vàrem debatí amb en Joan Vicente, en el seu record s'ha fet aquest treball. Fa pocs anys que em dedico, com afeccionat, a la paleontologia i la meva gran sort va ser conèixer en Joan Vicente molt aviat. Ell em va motivar per adquirir coneixements i col·laborar en aquesta ciència, fent treballs per als butlletins i quaderns, fent excursions, ... Recordo la seva saviesa i professionalitat quan, al principi de la meva afició per als fòssils, li vaig portar unes troballes, entre elles un fragment d'alguna cosa que no sabia de quin fòssil es tractava. Després de classificar-me els exemplars, vaig veure l'etiqueta d'aquell possible fòssil que tenia dubtes, el paper deia, "material sintètic". Sí, es tractava d'un tros de plàstic el qual vaig confondre amb un fòssil, amb un fragment d'escafòpode tipus *Dentalium*, però més enllà de la rialla i el ridícul per part meva, va quedar l'etiqueta d'un professional amb ganes d'ensenyar permanentment. Després d'uns anys he pogut tenir una petita secció de paleontologia, la qual ha estat construïda segons el model que ell em va ensenyar. Gràcies Joan.